

**ZAŁĄCZNIK NR 1A
ANALIZY UZUPEŁNIAJĄCE
NA POTRZEBY**

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY OBROWO**

M&R BIURO PROJEKTÓW MIELOCH SP Z O.O.
UL. MACIEJA RATAJA 106A, 61-695 POZNAŃ
TEL./FAX. +48 61 826 92 49, WWW.MIRBIURO.PL

OBROWO 2019 R.

spis treści

1. ANALIZY DEMOGRAFICZNE GMINY	3
1.1 LICZBA LUDNOŚCI	3
1.2 WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI I MASKULINIZACJI	3
1.3 RUCH NATURALNY	4
1.4 LICZBA LUDNOŚCI DLA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH GMINY	5
1.5 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	8
1.6 SALDO MIGRACJI I WSPÓŁCZYNNIK MIGRACJI	8
1.7 PRZYROST RZECZYWISTY	9
2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY	9
3. ANALIZA SPOŁECZNA GMINY	10
3.1 STRUKTURA WIEKOWA GMINY	10
3.2 SZKOLNICTWO I PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE	11
3.3 GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA NA TERENIE GMINY	12
4. ANALIZA GOSPODARCZE	13
4.1 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY	13
4.2 STOPA BEZROBOCIA	14
4.3 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	15
5. ANALIZA ŚRODOWISKOWA	15
5.1 ZASOBY NATURALNE	16
5.2 WARUNKI GLEBOWE	16
5.3 ANALIZA KLIMATU LOKALNEGO	16
6. ANALIZA W ZAKRESIE WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ	17
7. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	18

1. ANALIZY DEMOGRAFICZNE GMINY

1.1. LICZBA LUDNOŚCI

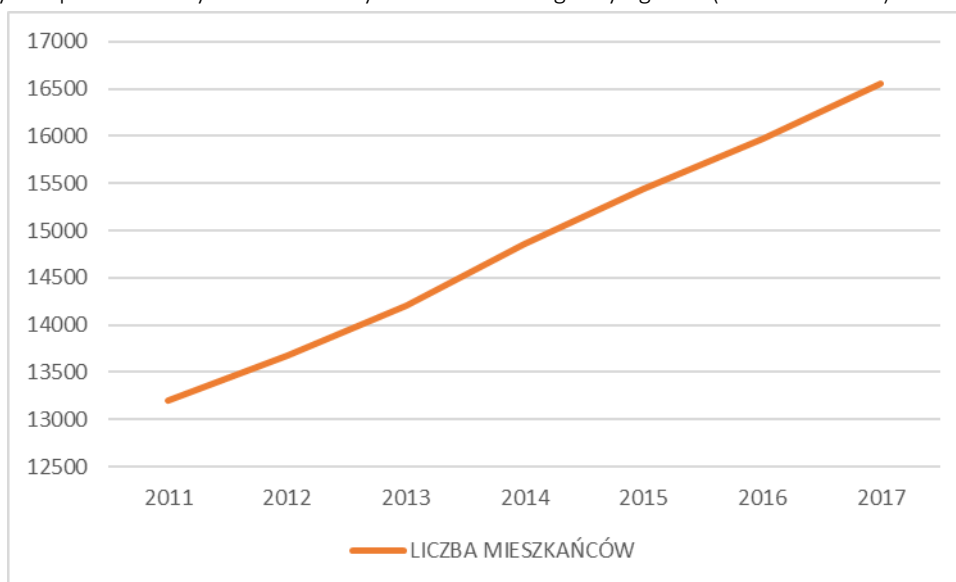
W gminie Obrowo analizując lata od 2011 do 2017 stwierdzono stały, bardzo szybki wzrost liczby ludności, który jest charakterystyczny dla gmin położonych w sąsiedztwie większych miast. W badanym okresie populacja gminy zwiększyła się o ponad 25%, tj. o 3362 osób. Znamienny jest również fakt braku zmniejszenia się liczby ludności w jakimkolwiek roku. Najwyższy wzrost zanotowano natomiast w roku 2013 stosunku do roku poprzedniego. W analizowanym czasookresie wzrost ten wyniósł 653 osoby, co daje niemal 4,5% wzrost liczby mieszkańców w ciągu roku.

Tabela 1.1. Liczba ludności (lata 2011-2017)

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LICZBA MIESZKAŃCÓW	13197	13672	14205	14858	15438	15967	16559

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Ryc. 1.1 Wykres porównawczy dochodów i wydatków budżetu gminy ogółem (lata 2011-2017)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.2. WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI I MASKULINIZACJI

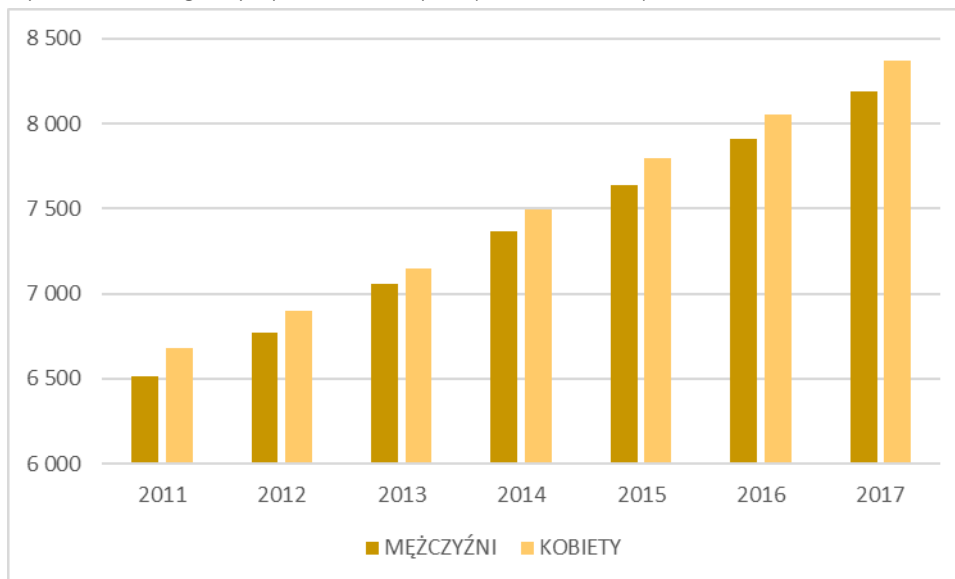
Współczynnik feminizacji i maskulinizacji (Tabela 1.2) utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie z niewielkimi odchyleniami sięgającymi maksymalnie 0,8 w skali rocznej. Najwyższy współczynnik feminizacji zaobserwowano w roku 2011 (102,6), a najniższy w roku 2013 (101,3). Wskaźniki te są niższe niż na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego (106) oraz kraju (107). Porównywalny wskaźnik ma powiat toruński (103). Głównym powodem tendencji wyrównującej udział populacji kobiet w stosunku do mężczyzn, jest wiejski i rolniczy charakter gminy, który z uwag społecznych powoduje odpływ ludności kobiecej do większych jednostek osadniczych w poszukiwaniu pracy i trybu życia niezwiązanego z gospodarką rolniczą.

Tabela 1.2. Struktura feminizacji i maskulinizacji w latach 2004-2015

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MĘŻCZYŹNI	6 514	6 774	7 057	7 363	7 639	7 913	8 189
WSPÓŁCZYNNIK MASKULINIZACJI	97,5	98,2	98,7	98,2	97,9	98,2	97,8
KOBIETY	6 683	6 898	7 148	7 495	7 799	8 054	8 370
WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI	102,6	101,8	101,3	101,8	102,1	101,8	102,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Ryc. 1.2 Wykres ludności gminy z podziałem na płeć (lata 2011-2017)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.3. RUCH NATURALNY

Ruch naturalny obejmujący urodzenia żywe oraz zgony w latach 2011-2017 cechuje się trwałą tendencją wzrostową powiązaną ze wzrostem liczby ludności całej gminy. Średnia roczna liczba urodzeń żywych w badanym okresie wyniosła 182 urodzenia. Współczynnik urodzeń na 1000 mieszkańców był dość stały i oscylował między 11,1‰ w 2014 roku a 13,0‰ w latach 2016 oraz 2017. Natomiast w danym czasookresie odnotowano średnio rocznie około 161 zgonów, a współczynnik na 1000 mieszkańców wahał się między 4,9‰ (w 2014 roku) do 7,4‰ (w 2017 roku).

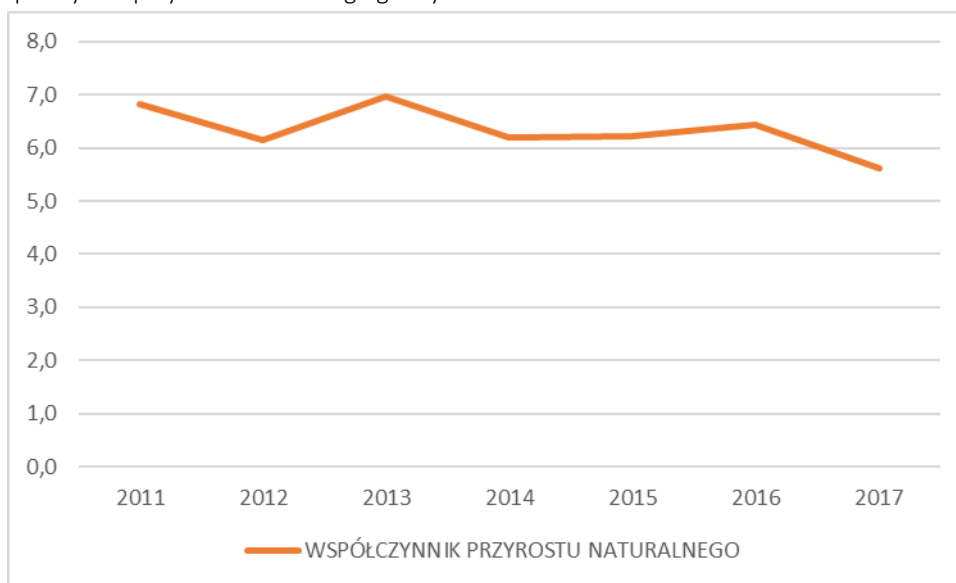
Tabela. 1.3. Ruch naturalny. Współczynnik przyrostu naturalnego (lata 2011-2017)

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
URODZENIA	162	164	179	165	185	207	215
WSPÓŁCZYNNIK URODZEŃ (W PROMILACH)	12,3	12,0	12,6	11,1	12,0	13,0	13,0
ZGONY	72	80	80	73	89	104	122
WSPÓŁCZYNNIK ZGONÓW (W PROMILACH)	5,5	5,9	5,6	4,9	5,8	6,5	7,4
WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO	6,8	6,1	7,0	6,2	6,2	6,5	5,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Tym samym na podstawie ruchu naturalnego stwierdzono, iż w analizowanym okresie przyrost naturalny (tabela nr 1.3.) na terenie gminy Obrowo był zawsze dodatni.

Ryc. 1.3. Współczynnik przyrostu naturalnego gminy Obrowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Gmina, co uznać należy za jej silny i ważny atut charakteryzuje się znacznie wyższym, będącym jednocześnie jednym z najwyższych w województwie kujawsko-pomorskim, przyrostem naturalnym na 1000 mieszkańców, niż wskaźnik krajowy, utrzymujący się w 2017 roku minimalnie poniżej 0‰. Przez wszystkie badane lata współczynnik przyrostu naturalnego mieścił się w wartościach między 5,6‰ (wartość najniższa w 2017 roku), a 7,0‰ (wartość najwyższa w 2013 roku). Choć w 2017 roku wartość współczynnika nieznacznie spadła w porównaniu ze wcześniejszymi latami należy zakładać, że w najbliższych latach cały czas będzie ona dodatnia.

1.4. LICZBA LUDNOŚCI DLA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH GMINY

Liczba ludności zameldowanych jak i zamieszkałych czasowo dla poszczególnych jednostek osadniczych – miejscowości Gminy Obrowo obrazuje poniższa tabela nr 1.5. Liczbę ludności zbadano w okresie od 2011 do 2017 roku.

Wszystkie badane miejscowości (za wyjątkiem wsi Łęg-Osiek, która formalnie stała się częścią wsi Stajenczyнки) zanotowały co najmniej utrzymanie swojej pierwotnej liczby mieszkańców. Największy, ponad trzykrotny wzrost liczby mieszkańców zanotowała miejscowość Obory, znajdująca się w zachodniej części gminy, tuż przy granicy z sąsiednią gminą Lubicz. Dwukrotnie wzrosła liczba mieszkańców Stajenczynek, przede wszystkim dzięki włączeniu miejscowości Łęg-Osiek. Ponadto o 50% lub więcej wzrosła liczba mieszkańców miejscowości Sądziecno, Silno i Szembekowo. Najniższy wzrost zanotowały miejscowości Skrzypkowo (liczba mieszkańców w 2017 roku równa tej z 2011 roku), Zębówiec (wzrost o 0,38%) oraz Zębowo (wzrost o 1,65%).

Najliczniejszą jednostką osadniczą na terenie gminy Obrowo jest Głogowo z liczbą mieszkańców wynoszącą 2656 osób. Drugą miejscowością mającą ponad 2000 mieszkańców jest Brzozówka z 2125 osobami ją zamieszkującymi. Ponadto ponad 1000 mieszkańców w 2017 roku miały miejscowości Obrowo (1786 osób) oraz Osiek nad Wisłą (1758 osób). Pomimo wzrostu ludności w niemal wszystkich miejscowościach gminy można zauważyć ogólną tendencję, że najwyższy wzrost we wsiach leżących wzdłuż zachodniej granicy.

Tabela. 1.4. Liczba ludności według jednostek osadniczych gminy (lata 2011-2017)

MIEJSCOWOŚĆ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	WSPÓŁCZYNNIK ZMIANY
Brzozówka	1658	1725	1807	1920	1979	2041	2125	128%

Dobrzejewice	763	762	758	795	799	810	805	106%
Dzikowo	365	380	391	427	437	437	464	127%
Głogowo	2122	2199	2264	2338	2430	2522	2656	125%
Kawęczyn	527	545	564	589	604	638	695	132%
Kazimierzewo	93	93	89	85	87	96	104	112%
Kuźniki	120	117	118	116	118	125	133	111%
Łążynek	592	607	624	623	623	631	628	106%
Łążyn II	329	335	330	333	345	343	338	103%
Łęg-Osiek	104	101	99	91	94	0	0	0%
Obory	116	131	148	206	266	316	352	303%
Obrowo	1552	1588	1640	1691	1721	1755	1786	115%
Osiek nad Wisłą	1301	1374	1484	1568	1644	1693	1758	135%
Sąsiedzno	236	248	271	305	346	374	403	171%
Silno	601	687	756	824	878	938	996	166%
Skrzypkowo	314	312	307	306	309	315	314	100%
Smogorzewiec	118	120	119	119	124	126	132	112%
Stajenczynki	215	255	281	315	329	416	431	200%
Szembekowo	449	472	517	545	594	645	681	152%
Zawały	693	705	736	750	786	804	817	118%
Zębowo	665	654	650	651	663	674	676	102%
Zębówiec	264	262	252	261	262	268	265	100%
OGÓŁEM na pobyt stały	13197	13672	14205	14858	15438	15967	16559	125%

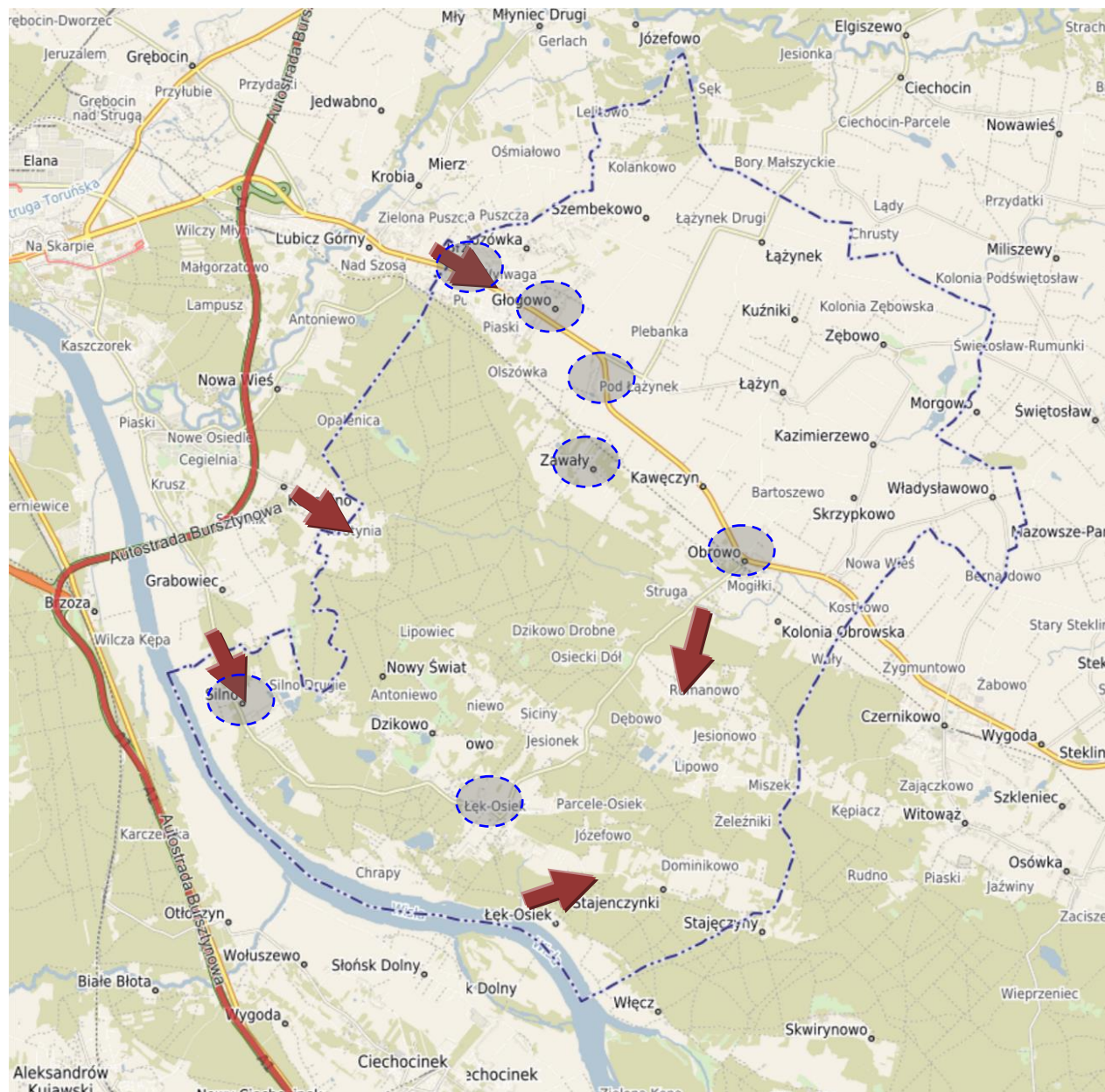
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Główne kierunki migracji ludności

Największe miejscowości w gminie

1.5. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Jednocześnie w wyniku wzrostu liczby ludności w badanym okresie bardzo dynamicznie wzrasta gęstość zaludnienia gminy Obrowo (tabela nr 1.5.). Jeszcze w 2011 roku wynosiła ona 81 os./km² i była zbliżona do gęstości zaludnienia powiatu toruńskiego (80 os./km²), podczas gdy w 2017 roku wynosiła już 102 os./km² i była znacznie wyższa od wskaźnika dla powiatu toruńskiego, a także zaczęła się zbliżać do średniej gęstości zaludnienia województwa kujawsko-pomorskiego, a także kraju. Wzrost wskaźnika gęstości zaludnienia aż o 21 os./km² przez łączny okres 7 lat wskazuje bardzo duże zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe oraz co za tym idzie również usługowe w gminie. Wciąż jest on niższy niż na terenie województwa niemniej jednak należy zakładać, że w ciągu najbliższych kilkunastu lat gęstość zaludnienia gminy będzie oscylował w okolicach wartości średniej dla obszaru Polski. Wskaźnik również pokazuje stopniową zmianę głównej funkcji gospodarki gminy: z rolniczej staje się gminą z coraz większym udziałem usług. Należy jednak pamiętać o dużym udziale terenów leśnych na obszarze gminy wobec czego dalszy równie dynamiczny wzrost gęstości zaludnienia może być ograniczony.

Tabela 1.5. Gęstość zaludnienia na 1 km²

ROK	GMINA OBROWO	POWIAT TORUŃSKI	WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO- POMORSKIE	POLSKA
2011	81	80	117	123
2012	84	81	117	123
2013	88	82	116	123
2014	92	83	116	123
2015	95	84	116	123
2016	98	85	116	123
2017	102	86	116	123

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.6. SALDO MIGRACJI I WSPÓŁCZYNNIK MIGRACJI

Źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie oraz wymeldowaniach na stałe za granicę jest sprawozdawczość Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji który jest zasilany przez biura ewidencji gmin.

Tabela 1.6. Wskaźniki i salda migracji wewnętrzne.

ROK	WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE		POWIAT TORUŃSKI		GMINA OBROWO	
	saldo	wskaźnik na 1000 osób	saldo	wskaźnik na 1000 osób	saldo	wskaźnik na 1000 osób
2011	-1 321	-0,6‰	1 032	10,5‰	460	35,7‰
2012	-1 528	-0,7‰	968	9,8‰	432	32,2‰
2013	-1 619	-0,8‰	1 044	10,4‰	469	33,6‰
2014	-1 738	-0,8‰	947	9,3‰	574	39,5‰
2015	-1 749	-0,8‰	917	8,9‰	435	28,8‰
2016	-1 719	-0,8‰	776	7,5‰	390	24,9‰
2017	-1 515	-0,7‰	950	9‰	476	29,4‰

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Saldo migracji wewnętrznych dla obszaru gminy Obrowo w okresie od 2011 do 2017 roku było dodatnie i było również znacznie wyższe niż w powiecie toruńskim oraz województwie kujawsko-pomorskim, a oscylowało między 24,9‰ w roku 2016, a 39,5‰ w 2014 roku. Na tak wysokie saldo migracji

wewnętrznych w gminie miał wpływ napływ ludności z Torunia. W żadnym roku nie odnotowano ujemnego salda migracji.

1.7. PRZYROST RZECZYWISTY

Przyrost rzeczywisty otrzymano przez zestawienie przyrostu naturalnego ze współczynnikiem migracji. Najwyższy wyniósł w roku 2014, i przez cały badany okres przyrost rzeczywisty dla gminy był dodatni, co bardzo korzystnie wpływa na populację i dalszy rozwój gminy. Jednocześnie wartości wynoszące powyżej 30% we wszystkich badanych latach stawiają gminę Obrowo jako jedną z gmin z największym przyrostem rzeczywistym ludności w całej Polsce.

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO	6,8	6,1	7,0	6,2	6,2	6,5	5,6
SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH	35,7	32,2	33,6	39,5	28,8	24,9	29,4
PRZYROST RZECZYWISTY	42,5	38,3	40,6	45,7	35,0	31,4	35,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY OBROWO

Prognozę demograficzną dla gminy Obrowo oparto na prognozie ludności na lata 2020-2050 dla powiatu toruńskiego. Gmina Obrowo jest gminą wiejską, w związku z powyższym analizowano ludność powiatu zamieszkującą obszary wyłącznie wiejskie. Nie brano pod uwagę ludności miejskiej. Prognozę demograficzną przeprowadzono na lata od 2020-2050 dla okresów 5 letnich.

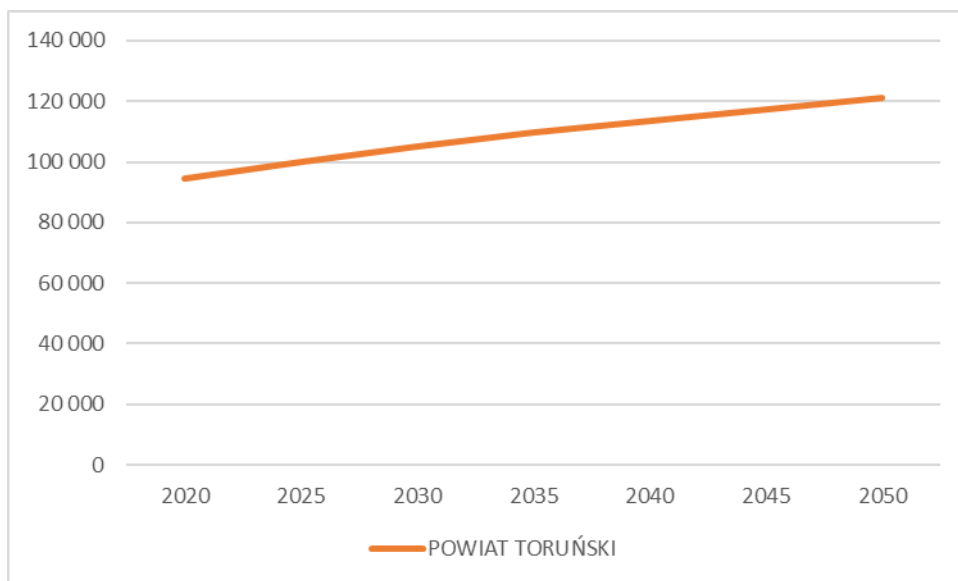
Zgodnie z tabelą nr 2.1 przewiduje się, iż populacja powiatu – tym samym w odniesieniu – gminy w całym prognozowanym okresie będzie wzrastać, w przeciwieństwie do liczby ludności wiejskiej województwa kujawsko-pomorskiego, która to będzie rosła do 2035 roku, po którym to zacznie objawiać się tendencja spadkowa. Prognoza została dokonana na bazie NSP z 2011 roku i jest ona dokonana w roku 2014. Nie przewiduje ona nowej polityki kraju dotyczącej wzrostu liczby urodzeń.

Tabela 2.1. Prognozowana liczba ludności zamieszkałych na terenach wiejskich dla powiatu toruńskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2050

ROK	WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE	POWIAT TORUŃSKI
2020	852 921	94 525
2025	862 315	100 162
2030	867 515	105 227
2035	867 783	109 697
2040	864 096	113 740
2045	857 889	117 526
2050	849 825	121 080

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i bazy NSP z 2011 roku

Ryc 2.1. Wykres prognozowanej liczby ludności na terenach wiejskich dla powiatu toruńskiego do roku 2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i bazy NSP z 2011 roku

3. ANALIZA SPOŁECZNA GMINY OBROWO

3.1. STRUKTURA WIEKOWA GMINY

Na podstawie analizy struktury wiekowej w latach 2011-2017 można zaobserwować utrzymywanie się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym na poziomie nieznacznie powyżej 20%. Zmianom ulegają udziały ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym: w badanym okresie odsetek ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się o 2,3% (z 69,0% w 2011 roku do 66,7% w 2017 roku), przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym o 2,2% (z 10,6% w 2011 roku do 12,8% w 2017 roku). Tendencja „starzenia się społeczeństwa” jest charakterystyczna dla całej populacji Polski, jednakże jej wpływ na populacje gmin otaczające większe ośrodki miejskie jest stosunkowo niwelowany poprzez napływ ludności w wieku produkcyjnym z ośrodka centralnego, którym dla gminy jest miasto Toruń. Jednakże obecny stan struktury wiekowej gminy Obrowo w porównaniu z większością gmin województwa i tak wyróżnia się dość dużym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 15-64 lata, dla kobiet - 15-59 lat. Natomiast przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 14 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

Tabela 3.1 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 14 lat)	2 684	2 793	2 847	3 009	3 107	3 240	3 382
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	20,3%	20,4%	20,0%	20,3%	20,1%	20,3%	20,4%
ludność w wieku produkcyjnym (15-59K-64M lat)	9 109	9 365	9 729	10 091	10 436	10 737	11 051
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	69,0%	68,5%	68,5%	67,9%	67,6%	67,2%	66,7%
ludność w wieku poprodukcyjnym (po 59K i 64M)	1 404	1 514	1 629	1 758	1 895	1 990	2 126
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	10,6%	11,1%	11,5%	11,8%	12,3%	12,5%	12,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

3.2. SZKOLNICTWO i WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dane na temat wychowania przedszkolnego i szkolnego opracowane zostały na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Dane o liczbie placówek podane są według stanu na początek roku szkolnego (tj. 30 września).

Tabela. 3.2. Wychowanie przedszkolne i szkolne (lata 2011 – 2017)

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LICZBA PRZEDSZKOLI	11	12	13	12	11	11	11
LICZBA ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH	25	27	30	29	27	30	34
LICZBA DZIECI	453	506	586	546	513	574	658
LICZBA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH	6	6	6	6	6	6	6
LICZBA ODDZIAŁÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH	51	53	55	60	64	58	69
LICZBA DZIECI	893	925	949	1 068	1 190	1 103	1 292
LICZBA SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH	2	2	2	2	2	2	0
LICZBA ODDZIAŁÓW W SZKOŁACH GIMNAZJALNYCH	20	19	20	20	21	22	15
LICZBA DZIECI	386	399	431	429	446	454	312
LICZBA SZKÓŁ ŚREDNICH	1	1	1	1	1	1	1
LICZBA ODDZIAŁÓW W SZKOŁACH ŚREDNICH	3	3	3	3	3	3	3
LICZBA UCZNIÓW	38	36	39	37	32	37	40
LICZBA SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH	0	0	1	1	1	1	1
LICZBA UCZNIÓW	0	0	11	32	46	52	89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na terenie gminy Obrowo według danych z 2017 roku funkcjonowało 11 przedszkoli z 34 oddziałami, zapewniające miejsce 658 dzieciom. Wzrost liczby oddziałów w placówkach jak i dzieci w wieku przedszkolnym, a tym samym wzrost zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach wynika z napływu ludności w wieku produkcyjnym. Osoby migrujące na teren gminy przeprowadzają się całymi rodzinami – i są to głównie młode rodziny. Przyrost mieszkańców jest zatem wyższy niż wynikałoby to wyłącznie ze wzrostu współczynnika urodzeń. Obecnie na terenie gminy Obrowo zapewniona jest w miarę wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach. Gmina powinna jednak przygotować się na przyjęcie większej ilości dzieci w swoich placówkach przedszkolnych biorąc pod uwagę tendencje wzrostu liczby mieszkańców.

Na terenie gminy Obrowo funkcjonuje 6 szkół podstawowych, które po reformie szkolnictwa przejmują również funkcje dotychczas pełnione przez szkoły gimnazjalne z racji ich stopniowego wygaszania. Według danych z 2017 roku liczba dzieci uczących się w szkołach podstawowych wynosiła 1292, z kolei 312 dzieci było uczniami oddziałów gimnazjalnych. Sumując liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych według lat można zaobserwować stałą tendencję wzrostową liczby dzieci. Podobna tendencja jest zauważalna przy liczbie oddziałów szkół podstawowych i gimnazjalnych: w 2017 roku na terenie gminy w placówkach oświatowych znajdowały się łącznie 84 oddziały/klasy: 69 podstawowych i 15 gimnazjalnych. Ponadto na terenie gminy znajduje się jedna stopniowo wygaszana szkoła średnia w Dobrzejewicach, w której w roku 2017 uczyło się 40 uczniów. Znajduje się również od 2013 roku szkoła artystyczna w Osieku nad Wisłą, do której na zajęcia uczęszczało 89 uczniów.

3.3. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA NA TERENIE GMINY

Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych wg stanu na 31 XII. Informacja zawiera liczbę mieszkań, a także izb i powierzchnię użytkową w tych mieszkaniach znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

Tabela. 3.3. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lata 2011 – 2017)

ROK	gmina Obrowo (w m ²)	powiat toruński (w m ²)	województwo kujawsko-pomorskie (w m ²)
2011	103,5	87,2	68,7
2012	103,7	87,8	68,9
2013	103,9	88,5	69,2
2014	103,8	89,2	69,4
2015	103,7	89,8	69,6
2016	103,4	90,3	69,9
2017	102,7	90,7	70,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na terenie gminy Obrowo od 2013 roku obserwowany jest powolny spadek powierzchni użytkowej mieszkań. Nadal jednak przewyższa znacząco wskaźniki przeciętnej powierzchni dla powiatu toruńskiego jak i całego województwa kujawsko-pomorskiego kolejno o ok 12 m² w porównaniu ze wskaźnikiem powiatowym oraz o ok. 32 m² porównując do wskaźnika wojewódzkiego. Wynika to przede wszystkim z niższych cen gruntów budowlanych na terenie gminy wiejskiej i wciąż zachowanego, chociaż stopniowo przekształcającego się rolniczego charakteru gminy.

Tabela. 3.4. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkalno – usługowych (lata 2011 – 2017)

ROK	gmina Obrowo	liczba mieszkańców na 1 mieszkanie	powiat toruński	liczba mieszkańców na 1 mieszkanie
2011	3 487	3,72	19 215	3,52
2012	3 648	3,65	19 656	3,50
2013	3 819	3,59	20 162	3,46
2014	4 017	3,57	20 708	3,43
2015	4 186	3,55	21 215	3,41
2016	4 371	3,50	21 789	3,37
2017	4 533	3,46	22 299	3,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Od 2011 roku zauważalny jest również ciągły wzrost zabudowy budynków mieszkalnych na terenie gminy oraz całego powiatu toruńskiego. Nadal jednak liczba mieszkańców przypadająca na 1 mieszkanie, choć stale zmniejszająca się, jest nieznacznie wyższa w gminie Obrowo (3,46 osoby na mieszkanie) niż w powiecie toruńskim (3,34 osoby na mieszkanie). W ciągu badanego siedmioletniego okresu oddano 1 046 budynków mieszkalnych i mieszkań. Stanowi to blisko ¼ wszystkich budynków mieszkalnych gminy.

4. ANALIZA GOSPODARCZA

4.1. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY

Dochody budżetu gminy Obrowo w ciągu badanego okresu (tabela 4.1.) wzrosły ponad dwukrotnie, z 31 milionów złotych w 2011 roku do blisko 71 milionów złotych w 2017 roku. Wzrost ten charakteryzował się dość znacznymi wahaniami zależnie od roku, wpływ na to miał między innymi dynamiczny rozwój gminy pod i wzrost liczby mieszkańców dzięki czemu wzrosły wpływy z podatków, chociaż też należy pamiętać o polityce krajowej oraz przerzuceniu odpowiedzialności za m.in. transfer pieniędzy dla rodzin z programu Rodzina 500+ na gminy, który zwiększył dochody oraz wydatki w 2016 roku z kilku milionów w perspektywie rocznej jak to miało miejsce w poprzednich latach, aż do blisko 13 milionów złotych. Równie dynamicznie wzrosły dochody na 1 mieszkańca w roku 2011 wyniosły 2410,86 zł, z kolei w 2017 roku wartość ta osiągnęła 4375,72 zł. Nadal są to dochody poniżej średniej powiatu toruńskiego, jednak przez okres 7 lat wartość ta znacząco się do niej zbliżyła i pozwala na przewidywane przekroczenie średniego dochodu na mieszkańca w powiecie w ciągu kilku następnych lat.

Tabela. 4.1. Dochód i wydatki budżetu gminy ogółem (lata 2011-2017)

ROK	DOCHÓD OGÓŁEM (w zł)	DOCHÓD NA 1MIESZKAŃCA (zł)	WYDATKI OGÓŁEM (w zł)	WYDATKI NA 1MIESZKAŃCA (zł)	SALDO
2011	31 037 355,18	2 410,86	30 178 477,69	2 344,14	858 877,49 zł
2012	33 518 411,45	2 499,14	34 152 857,89	2 546,44	-634 446,44 zł
2013	37 227 262,67	2 670,92	40 712 110,39	2 920,94	-3 484 847,72 zł
2014	44 829 880,13	3 084,06	50 745 028,85	3 490,99	-5 915 148,72 zł
2015	48 443 367,35	3 204,56	52 222 672,89	3 454,57	-3 779 305,54 zł
2016	62 106 153,52	3 960,60	65 291 826,10	4 163,75	-3 185 672,58 zł
2017	70 904 164,56	4 375,72	77 341 653,58	4 773,00	-6 437 489,02 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na dochody ogółem ujęte w powyższym zestawieniu składają się: dochody własne, dotacji. Wliczają się również subwencje ogólne jak i zewnętrzne środki na dofinansowanie zadań.

Wzrost wpływów do budżetu gminy spowodował zwiększenie możliwości inwestycyjnych, a co za tym idzie wzrost wydatków. Po roku 2011, który był jedynym w badanym okresie z dodatnim saldem budżetu, w każdym kolejnym roku saldo było ujemne. Najwyższe zanotowano w 2017 roku, kiedy to wyniosło blisko -6,5 miliona złotych. Procentowo był to jednak mniejszy deficyt niż w 2014 roku. Według danych Urzędu Gminy na dzień 31 maja 2017 r. gmina Obrowo posiadała zadłużenie w wysokości 30 706 920,80 zł, z czego 23 miliony stanowiły obligacje PKO Banku Polskiego S.A.

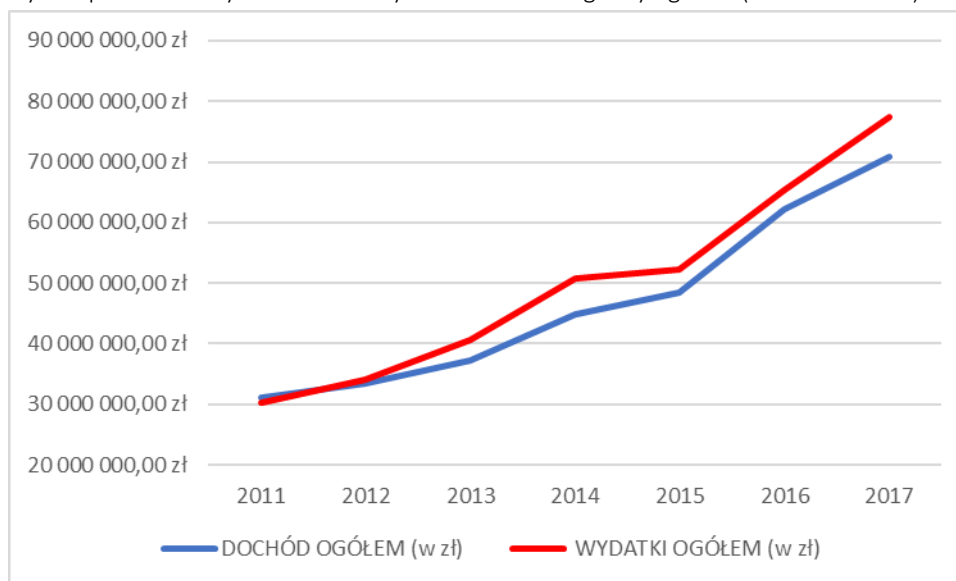
Rok 2018 zamknięto (według ostatniej uchwały Rady Gminy Obrowo Nr IV/17/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie zmiany budżetu Gminy Obrowo na 2018 rok) z dochodem gminy w wysokości 77 037 327,39 zł, wydatki wyniosły 87 984 310,77 zł. Na rok 2019 Rada Gminy Obrowo uchwaliła budżet, w którym dochody i wydatki miały być nieco niższe niż w roku poprzedzającym i miały wynieść kolejno 74 575 226,99 zł oraz 77 182 523,99 zł.

Dodatkowo jednostki pomocnicze (sołectwa), prowadzą gospodarkę finansową w ramach ogólnego gminnego budżetu, dla których określa się fundusz, w formie zestawienia wydatków z podziałem kwot oraz określeniem przedsięwzięć do realizacji poszczególnych planowanych przedsięwzięć.

Największą część dochodów gminy stanowią dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, które w obecnym budżecie szacuje się w wysokości blisko 23 milionów złotych. Stanowi to ok. 30% wszystkich dochodów gminy Obrowo. Około 14

milionów złotych przyniosą subwencje ogólne z budżetu państwa. Ponadto gmina będzie zarządzać blisko 11,5 mln złotych przeznaczonych przez budżet państwa na program Rodzina 500+.

Ryc. 4.1 Wykres porównawczy dochodów i wydatków budżetu gminy ogółem (lata 2011-2017)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

4.2. STOPA BEZROBOCIA

Stopa bezrobocia obliczona została jako stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym. W przeciągu badanego okresu wskaźnik ten stopniowo miał ogólną tendencję spadkową. O ile w latach 2011-2013 bezrobocie utrzymywało się na podobnym poziomie ok. 9,2-9,3% o tyle od 2014 roku zaczął spadać aż do wartości 6,3% w 2017 r. Spadkowa tendencja zarejestrowanych bezrobotnych jest bardzo korzystnym przejawem, rozwoju gospodarczego gminy Obrowo i poprawy jakości i standardu życia mieszkańców.

Tabela. 4.2. Stopa bezrobocia w gminie (lata 2011-2017)

ROK	STOPA BEZROBOCIA
2011	9,2
2012	9,3
2013	9,2
2014	8,1
2015	7,3
2016	6,4
2017	6,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

4.4. GOSPODARKA

Na terenie gminy Obrowo według rejestru REGON w 2018 roku było łącznie 1227 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z czego 1696 należały do sektora prywatnego (tabela 4.3).

Wynika z tego, iż na 100 mieszkańców przypada ponad 10 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Tabela 4.3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Obrowo na 2018 r.

PODMIOTY GOSPODARCZE:	ROK 2018
Sektor prywatny	1696
Sektor publiczny	21
ŁĄCZNIE	1727

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

5. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Gmina Obrowo jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie toruńskim. Miejscowość Obrowo będąca siedzibą władz gminy położona jest we wschodniej jej części. Całkowita powierzchnia gminy wynosi ok. 162 km². Gmina Obrowo leży pomiędzy Pojezierzem Dobrzyńskim, znajdującym się w północno-wschodniej części gminy, a zlokalizowaną w południowo-zachodniej części Kotliną Toruńską. Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo dużymi różnicami wysokości n.p.m. wahającej się od 36,8 m n.p.m. do 123,9 m n.p.m. Południową granicę gminy wyznacza rzeka Wisła. Wzdłuż niej występują obszary Natura 2000 „Dolina Dolnej Wisły” oraz „Nieszawska Dolina Wisły”, ponadto północno-zachodni skraj gminy objęty jest obszarem chronionego krajobrazu „Doliny Drwęcy”.

Wyszczególnienie	Razem w ha	Udział w powierzchni gminy [%]
użytki rolne, w tym:	8 505	52,4
grunty orne	7 039	43,4
sady	131	0,8
łąki trwałe	461	2,8
pastwiska	588	3,6
lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	6 328	39,0
tereny zabudowane i zurbanizowane, wody, drogi i inne	1384	8,6
Razem	16 217	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

5.1. ZASOBY NATURALNE

Gmina Obrowo jest uboga w surowce mineralne. Na jej terenie występują wyłącznie złoża kruszywa naturalnego znajdujące się w Sąsiedznie, Silnie i Szembekowie. Nie są one jednak w żadnym stopniu wykorzystywane.

5.2. WARUNKI GLEBOWE

Gleby na terenie gminy Obrowo nie są jednorodne. Tworzą ją gleby autogeniczne różnych typów genetycznych: rdzawe i bielcowe w południowej części gminy, rdzawe i arenosole w jej zachodnim fragmencie oraz gleby płowe na reszcie obszaru. Są to gleby o średniej i słabej przepuszczalności dla wód opadowych, wrażliwe na warunki klimatyczne i skłonne do przesuszeń. Ponadto wzdłuż Wisły występuje pas madów.

Południowa część gminy według klas bonitacyjnych w przeważającym stopniu pokryta jest glebami klasy V oraz VI, zachodnie obrzeże gminy to z reguły gleby klasy V, z kolei na północy i północnym-wschodzie gminy znajdują się gleby klasy IIIa, IIIb oraz IVa i IVb. Podobny podział gminy jest uwidoczniiony w regionach glebowo-rolniczych: północna część gminy to region gdzie przeważają gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego, z kolei południowa to rejon gdzie dominuje

kompleks żytni bardzo słaby. Ogółem gmina Obrowo pod względem wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej została ujęta wśród gmin o mało korzystnych warunkach rolniczych.

5.3. ANALIZA KLIMATU LOKALNEGO

Klimat lokalny warunkowany jest rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Bardzo ważną rolę odgrywają tu wysokość opadów, siła i kierunek wiatru, temperatura powietrza oraz wilgotność.

Klimat lokalny gminy charakteryzują, pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyzny morenowej, a wilgotnymi zajętymi przez użytki zielone oraz dolinę rzeki Ołobok i mniejszymi dolinkami bocznymi. Obniżenia dolinne przyczyniają się do występowania mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur. Zjawiska podwyższonej wilgotności powietrza oraz większej częstotliwości występowania mgieł i zamglań towarzyszą również płytko występującym wodom gruntowym, podmokłościom i stawom.

Ze względu na wysoki udział lasów w powierzchni gminy, zwłaszcza w południowej jej części możliwy jest odczuwalny topoklimat obszarów zalesionych, gdzie wskutek osłonięcia przez okap leśny powierzchni granicznej, występują stosunkowo niewysokie wartości promieniowania cieplnego podłoża. Stąd też nocne spadki temperatury na obszarach zalesionych są znacznie mniejsze niż na obszarach sąsiednich. Ponadto obszary leśne zaburzają swobodne przemieszczanie mas powietrza zmieniając ich kierunek oraz tworząc nisze o charakterze czasowym, w których powietrze stagnuje.

Natomiast klimat akustyczny środowiska obszaru opracowania kształtowany jest przez hałas komunikacyjny drogowy i kolejowy. Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Z racji tego, że przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 10 łącząca Lubieszyn z Płońskiem badano skutki natężenia ruchu i towarzyszącego mu hałasu na mieszkańców. W wyniku badań stwierdzono nieznaczne przekroczenia wskaźników LDWN oraz LN sięgające maksymalnie 10 dB dla budynków znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie tej drogi, a ruch średniodobowy na niej, w zależności od fragmentu trasy waha się między 8 912 a 15 656 pojazdów, przy czym liczba pojazdów rośnie w miarę zbliżania się do zachodniej granicy gminy. Hałas komunikacyjny występuje również wzdłuż dróg wojewódzkich, na których ruch średniodobowy waha się między 2 877 a 4 569 pojazdów.

Natomiast do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu kolejowego można zaliczyć: prędkość, z którą porusza się pociąg, długość taboru, stan torowiska, lokalizacja torowiska względem istniejącego terenu, stan techniczny taboru, a także rodzaj podłoża torowiska. Gminę przecina jedna jednotorowa linia kolejowa, przez którą dziennie przemieszczają się zaledwie 3 pociągi pasażerskie oraz niewielka liczba pociągów towarowych. Zatrzymują się one na dwóch stacjach znajdujących się w granicy opracowania w Obrowie oraz w Dobrzejewicach. Hałas emitowany przez tabor kolejowy nie ma większego znaczenia również ze względu na subiektywnie mniejszą dokuczliwość i ograniczenia kursowania pociągów osobowych.

Na terenie miasta nie występują uciążliwe zakłady przemysłowe, które mogłyby wpływać na komfort akustyczny mieszkańców.

6. ANALIZA W ZAKRESIE WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

W latach 2011-2017 rozbudowywana została zarówno sieć kanalizacyjna jak i wodociągowa na terenie gminy Obrowo. Rozbudowa ta była prowadzona z większym naciskiem na rozwój sieci kanalizacyjnej

której wskaźnik z 0,31 długości w relacji do sieci wodociągowej w 2011 roku wzrósł do 0,48 w 2017 roku. W przeciągu całego okresu szacuje się wzrost sieci kanalizacyjnej o około 76%, a wodociągowej o 16%.

Łączna długość sieci wodociągowej w 2017 roku wyniosła 238,5 km, obsługująca 14 701 osób ludności co daje 88,8 % całej populacji gminy.

Natomiast długość sieci kanalizacyjnej poprowadzonej w gminie stanowiła 102,8 km w 2017 roku i obsługiwała ona 10 223 mieszkańców – to jest 61,7 % łącznej liczby ludności gminy.

Tabela nr 6.1. Struktura i długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej.

ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	64,4	65,4	66,0	76,5	88,6	106,8	113,5
Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	3 790	4 061	4 368	5 449	8 650	9 659	10 223
Długość sieci wodociągowej (km)	205,2	209,2	210,7	223,6	233,2	237,4	238,5
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	11 102	11 562	12 104	12 928	13 568	14 123	14 701
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	0,31	0,31	0,31	0,34	0,38	0,45	0,48
Długość czynnej sieci gazowej (km)	3,3	2,4	2,4	7,3	7,8	8,7	9,8
Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	121	117	133	193	309	312	758

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

W 2017 roku wyposażonych w sieć gazową było zaledwie 4,6% mieszkańców, na który to złożyło się 758 osób zamieszkujących gminę Obrowo.

7. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Zadania własne gminy określa art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Realizacja zadań własnych gminy związanych z budową infrastruktury technicznej odbywać się będzie w trybie i na zasadach

określonych w ustawie – Prawo zamówień publicznych. Inwestycje mogą być realizowane etapowo, w zależności od wielkości środków przeznaczonych na inwestycje.

Finansowanie inwestycji odbywać się będzie poprzez wydatki z budżetu gminy, współfinansowanie środkami zewnętrznymi, poprzez budżet gminy, w ramach dotacji unijnych, poprzez dotacje samorządu województwa, dotacji i pożyczek z funduszy celowych, kredytów czy pożyczek bankowych i innych środków zewnętrznych.

Dodatkowo dopuszcza się udział inwestorów w finansowaniu w ramach porozumień o charakterze cywilnoprawnym lub w formie partnerstwa publiczno – prywatnego. Nie wyklucza się również właścicieli nieruchomości.

Na podstawie analiz i prognoz demograficznych stwierdzono, iż zlokalizowana na obszarze gminy infrastruktura społeczna jest wystarczająca. Z tego względu nie przewiduje się inwestycji w tym zakresie w najbliższych latach.